

Huripari Gabrielle Pēpuere 2023

He aha te tautoko e wātea ana, ā, ki hea koe rapu āwhina ai

Ka whakarato tēnei raumeka i ngā mōhiohio mō ngā momo tautoko e wātea ana ki te hunga i pā kinotia e Huripari Gabrielle.

Mēnā e mōrearea ana tō oranga, waea ki 111.

Te tautoko mā te hunga i pā kinotia i Tāmaki Makaurau

E wātea ana ngā mōhiohio e pā ana ki te tautoko mā te hunga i pā kinotia i te Rohe o Tāmaki Makaurau, i te paetukutuku a Te Rākau Whakamarumaruru:

<https://www.civildefence.govt.nz/resources/news-and-events/news-and-events/auckland-severe-weather-what-support-is-available-and-where-can-you-get-help/>

Ngā Tāngata o Tāwāhi

Me whakapā atu ngā Tāngata o Tāwāhi ki tō rātou ake Pā Whakahangahanga.

Ka kitea ngā taipitopito whakapā ki <https://www.mfat.govt.nz/en/embassies/>

Me whakapā atu ngā manuhiri ki Aotearoa ki tō rātou kaiinihua hāereere mēnā kua whakararuhia ngā hāereere.

E tuwhera ana ngā Pokapū a Te Rākau Whakamarumaruru

E tuwhera ana ngā Pokapū a Te Rākau Whakamarumaruru puta noa i ngā rohe whai pānga, ki te hunga kua whakatahi ake i tō rātou kāinga, ā, kāore i te noho i te taha o ngā hoa, te whānau rānei. Tēnā kaweā mai tō tueke waiwai, pēnei i te rongoā, kākahu mahana me ngā tueke kōhungahunga.

E kite ai koe i tētahi rārangi hou rawa o ngā Pokapū a Te Rākau Whakamarumaruru, toro atu ki te Paetukutuku Whakahaere Ohotata a Te Rākau Whakamarumaruru, e tūtata ana ki a koe.

Mō te hunga tē taea te toro atu ki tētahi Pokapū Rākau Whakamarumaruru, tēnā whakapā atu ki tō Rōpū Whakahaere Ohotata a Te Rākau Whakamarumaruru ki te kōrero i tō whiringa.

<https://www.civildefence.govt.nz/find-your-civil-defence-group/>

Te tautoko ā-pūtea mai i Te Hiranga Tangata

E wātea ana te tautoko me te āwhina mēnā i pā hāngai ki a koe te huarere pūkeri inā tata nei.

He huhua ngā huarahi āwhina a Te Hiranga Tangata, ā, mā mātou koe e āwhina, i runga anō i te āhua o tō rarururu. Ehara i te mea me kaipenihana koe.

I te wā o te ohotata, ka taea e Te Hiranga Tangata te āwhina me ngā utu, mēnā kāore e taea e koe te utu.

Ka taea e Te Hiranga Tangata te āwhina me te:

- ngā utu hauora
- te kimi moenga
- te rapu kai
- te utu pire hiko
- te whakatika, te whakahou pūrere rānei
- te korenga o te moni whiwhi nā te mea kāore e taea e koe te mahi.

He āwhina anō tā Te Hiranga Tangata pēnei i ngā penihana me te āwhina ki te utu i ngā utu whare.

He rerekē te āhuratanga ki ia tangata, nā reira kei runga i tō āhuratanga ki a koe te tikanga o te momo āwhina. Tērā pea me whakahoki koe i ngā pūtea, engari kei runga tēnei i tō āhuratanga.

Pae tukutuku: <https://www.workandincome.govt.nz/eligibility/urgent-costs/index.html>

Waea ki 0800 400 100 mō te āwhina me ngā utu ohotata i waenga i te 7am–5pm, Mane ki te Paraire, me te 8am–5pm i te Rāhoroi.

Hapori Māori / tautoko ā-lwi

Ko ngā Rōpu Whakahaere Ohotata a Te Rākau Whakamarumarū e ārahi ana i ngā kōrero ki ngā iwi, ngā hapū me ngā rōpū hapori Māori puta noa i ngā rohe kua pā kinotia. Ka uru ki tēnei te āwhina i ngā aromatawai matea, ngā rauemi, te whakahāngai ake ki te urupare ōkawa me te whakahaere i ngā mōhiohio. E āwhina ana hoki a Te Puni Kōkiri me ētahi atu tari.

Tautoko Pasifika

Ko Te Manatū mō ngā Iwi o Te Moana-nui-a-Kiwa te kaitohutohu matua a te Karauna mō ngā kaupapahere me ngā wawaonga e heipū ana ki te whakapai ake i ngā putanga mō ngā iwi o Te Moana-nui-a-Kiwa kei Aotearoa. He kaha ā mātou whatunga ki ngā hapori o Te Moana-nui-a-Kiwa puta noa i te motu, ā, me te tohungatanga o te mārāma ki ngā iwi o Te Moana-nui-a-Kiwa me ngā tikanga e whakaawe ana i ngā kaupapahere tūmatanui, te hōtaka me ngā whakatau ratonga e whai pānga ana ki a Pasifika Aotearoa.

Kei te kaha te toro atu o te ringa o Te Manatū mō ngā Iwi o Te Moana-nui-a-Kiwa ki ngā kaiārahi, ngā hapori me ngā kaiwhakarato o Te Moana-nui-a-Kiwa ki te kōhi mōhiohio.

Ina hiahia tautoko koe, tēnā īmēra ki contact@mpp.govt.nz toro atu rānei ki www.mpp.govt.nz

Tautoko mō ngā Hapori Mātāwaka

Ka tuku karere maha tonu a Te Tari Mātāwaka ki ō tātou hapori katoa, otirā e whakatakoto ana i te tautoko e wātea ana ki a rātou.

Ka mahi takawaenga tonu Te Tari Mātāwaka ki ngā tari matua ki te whakarite i te eatanga o ngā matea motuhake mā ngā hapori mātāwaka pēnei i ngā matea reo, he wāhi ā-ahurea hei nōhanga, te kai, me ngā wāhi karakia.

Te Tautoko mō ngā Tāngata Whaikaha

Ko ngā tohutohu a Whaikaha – Ministry of Disabled People ko tēnei:

- Pēnā i pāngia hāngaitia koe tēnā waea ki ngā ratonga ohotata ki 111. Mēnā he uaua ki a koe te rongu, te kōrero rānei mā te waea, arā te ratonga 111 TXT kia pai ai tō whakapā atu ki ngā ratonga Ahi, Waka Tūrora, Pirihimana rānei: <https://www.police.govt.nz/111-txt>
- Ka taea e ngā tāngata whaikaha te whakapā atu ki a Whakarongorau Aotearoa, mēnā kei te hiahia tautoko koe ki 0800 111 213, Pātuhi 8988. Ka whakapā atu rānei mā te New Zealand Relay Service ki www.nzrelay.co.nz.
- Mēnā e haere ana koe ki tētahi Pokapū a Te Rākau Whakamarumaruru me ngā kurī āwhina, me piri ki tō taha. Kia mahara ake ki te kawē i ngā tūemi waiwai pēnei i te pūrere kawē, te rongōā, te kākahu mahana me ngā tūemi kōhungahunga.

Oranga Mōkai

Nōu te haepapa mō ō mōkaikai. Me whai wāhi rātou ki roto i ō maheretanga, hua noa kei pupū ake he ohotata.

- Ki te mate koe ki te whakatahi, haria hoki ō mōkai – mēnā ka taea – haria rānei i tētahi whare whakaruruhau.
- Mehemea ka mate koe ki te whakarere atu i ō mōkai, me whakarite kei tētahi wāhi haumaruru, whakamaruru hoki, i roto, i waho rānei o tō kāinga.
- Mēnā he kau, he hōiho rānei āu kei rō pātiki, tūtata ki ngā kōawaawa, ā, tērā pea ka waipuketia (kōawa, awa, arā, atu), nekehia ki ngā whenua teitei.

Mō ētahi atu kōrero tirohia te raumeka a Te Manatū Ahumatua (MPI): Ngā mōkai i pāngia e te waipuke – www.mpi.govt.nz/animals-in-emergencies

Ngā āwangawanga oranga mōkaikai

Tēnā whakapā atu ki tō Rōpū CDEM tūtata ki te pūrongo i ō āwangawanga tiaki mōkai. Ka whaiwhaitia ngā waea oranga mōkaikai e MPI.

<https://www.civildefence.govt.nz/find-your-civil-defence-group/>

Ngā ratonga rata kararehe

Ina hiahia ō mōkaikai i te maimoatanga rata kararehe, whakapā atu ki tō whare rata kararehe.

Ngā rawa kararehe

Mō ngā tono āwhina mō ngā rawa kararehe, ngā pāmu iti, mō te kai mā ngā kararehe rānei, waea ki **Federated Farmers** i **0800 FARMING (0800 327 646)**.

Inihua me te tuku tono

Mēnā i tūkinotia tō kāinga, tō waka, ō rawa rānei e te huarere pūkeri, whakaahuatia i mua i tō tango, tō whakatika rānei, ā, me wawe te pūrongo ki tō pakihi inihua. Me whakapā noa ki tō pakihi inihua, ā, mā rātou koe e tohutohu me aha, me pēhea te tuku tono – ā, mēnā e whai pānga ana – mā rātou e whakamārama i te āhua o te EQ Cover a Toka Tū Ake EQC.

Mēnā e hiahia ana koe ki te whakahaumarū i tō kāinga, tēnā tuhia ngā mahi kua oti i a koe, whakaahuatia ngā āhuatanga i mua, i muri hoki, ā, puritia ngā kape o ngā pire kua utua e koe.

Mēnā kāore ō inihua whare, engari he inihua mō ngā rawa, kōrero ki tō kaiinihua mō ngā mea kei roto i tō kaupapahere. Kia nui te kapo whakaahua, ka pupuri i ngā taunakitanga i mua o te porowhū rawa, mēnā ka taea.

E wātea ana ngā tohutohu motuhake, kore utu hoki mā te [Residential Advisory Service](#) (RAS) i roto i a MBIE he tuku ratonga tautoko me te tohutohu ki ngā kaupupuri whare e urungi haere ana i ngā tono inihua ki te whakatikatika i ngā tūkinotanga i hua mai i tētahi āhuatanga. Me whakapā atu ki info@advisory.org.nz waea rānei ki 0800 777 299, 03 379 7027 mō ētahi atu mōhiohio.

Te EQCover mō tēnei āhuatanga

Ka tiaki te EQCover i te:

- Tūkinō horo whenua, e wātea ana te EQCover mō te tūkinō ki te whare me te whenua
 - Ina tūkinotia tētahi whare e te horo whenua, e wātea ana te inihua, atu ki te tepenga hanganga (atu ki te \$150k, te \$300k rānei, kei runga i te āhua o te rā whakahou o te kaupapahere)
 - te inihua ki te whakatika, te whakahoki rānei i ētahi papa noho, atu ki te wāriu o te whenua i inihuatia.
- Te tūkinō waipuke, āwhā hoki, ka pā noa iho te EQCover ki te whenua inihua, otirā mā ngā kaituku inihua tūmataiti kē hei inihua i ngā kāinga.
 - te tango i ngā para waipuke pēnei i te kirikiri me ngā rākau.

Ka roa tonu pea te wā ki te whakatau i ngā kerēme whenua, otirā he mea nui tonu ngā whakawhiti kōrero i waenga i te hunga i pā kinotia me te kaituku inihua. He mōhiohio whaihua mā ngā kaupupuri whare kei ngā hononga i raro nei:

Te tohutohu ahuwānui

- [He Aratohu Kaipupuri Whare mō te EQCover](#) – he tirohanga whānui ki te āhua o te EQCover, he aha ngā mea kua inihuatia, me ngā mea karekau ana, ā, me te āhua o te whakatau i ngā kerēme EQCover.
- [He Aratohu Kaipupuri Whare mō te Papa Noho](#) – he tirohanga whānui ki te āhua o te EQCover mō ngā papa noho kua inihuatia, he aha ngā mea kua inihuatia, me ngā mea karekau ana

He tohutohu motuhake (ka taea te tā i ēnei i te wā e hiahiatia ana)

- [Inihua Whenua – whārangi meka mō Ngā Āwhā me ngā Waipuke](#) – te āhua e mahi ai te EQCover mō te tūkinō āwhā, waipuke rānei, ki ngā papa noho kua inihuatia
- [EQCover – whārangi meka mō ngā kerēme whenua](#) – ngā hātepe o te kerēme whenua EQCover, te hunga whai pānga, me te tātai i te nui o ngā utu whakatau

Mōhiohio rēti whare

Mēnā he kairēti koe, he kaupupuri whare rēti rānei, he mōhiohio mō ō motika me ō takohanga kei www.tenancy.govt.nz mā te waea rānei ki 0800 TENANCY (0800 836 262).

Ngā kura me ngā whare ako kōhungahunga

E wātea ana he tohutohu mō tēnei āhuatanga huarere pūkeri i te pae tukutuku a Te Tāhuhu o te Mātauranga, ā, ka whakahoutia ina huri ngā āhuatanga, tirohia tēnei pae tukutuku mō ngā kōrero hou rawa: [Severe weather event advice and guidance – Education in New Zealand](#).

E akiaki ana mātou i ngā mātua me ngā kaitiaki ki te pātai ki te kura, ratonga mātauranga kōhungahunga rānei mēnā i pā kinotia te kura e te huarere, ā, mēnā ka huaki te kura. E tautoko ana Te Tāhuhu o te Mātauranga i ngā kura me ngā whare mātauranga kōhungahunga katoa i roto i ā rātou mahi whakaora.

Ngā Ratonga Hauora

Kei te tuwhera tonu ngā ratonga hauora ki te hiahia āwhina koe.

E tuwhera tonu ana ngā hōhipera katoa tae atu ki ngā wāhanga ohotata. Mēnā kei te tino māuiui koe, ā, kei te hiahia hauora ohotata **tēnā waea ki 111**.

Mō ngā māuiuitanga kāore i tino tārū ka taea e te tangata te waea atu ki tōna tākuta i te tuatahi. Ka whakautua ngā waea i ngā wā katoa, ka hāngai te whakautu, mā tētahi tākuta pō rānei e whakautu. Ko te nuinga o ngā tākuta e tika ana kia tuwhera i ngā rangi whakatā, i noho tuwhera tonu.

Mō te hauora whitawhita ake, engari kāore i tino taumaha, i te wā kāore tō tākuta i te wātea me whakapā atu ki tō whare hauora ohotata tūtata. E wātea ana te ingoa o ēnei whare ki [Healthpoint](#). Ka taea e ngā kēmehi ā-hapori te tautoko i a koe mēnā kāore ō rongoā whakahau auau. Ka kitea ngā kēmehi e tuwhera ana ki [Healthpoint](#).

Mō ngā tohutohu hauora ahuhānui, mēnā kāore rānei koe i te mōhio ki hea rapu āwhina ai, waea ki Healthline 0800 611 116.

Mō te āwhina me te anipā, te auhitanga, te oranga hinengaro rānei, waea, pātuhi rānei ki Need to Talk? ki 1737 ki te kōrero ki tētahi kaitohuora whai tohu, mō te kore utu, 24 hāora i te rā, 7 rā i te wiki. Ka taea hoki e te hunga te toro atu ki tā rātou ake tākuta ki te rapu tautoko.

Me tino tūpato koe mēnā e haere ana i runga i ngā rori, i te mea tērā pea kei te kati tonu ētahi rori; me titiro i mua o te haere mēnā e tuwhera ana tō huarahi haere, ā, mēnā kei te haumaruru hoki.

Oranga

Mā ēnei mōhiohio e whai ake nei e āwhina i tō oranga ahuhānui.

Te hiranga o te moe rotu i ēnei wā uaua

- He huatau pai kei konei: <https://www.healthnavigator.org.nz/healthy-living/sleep/sleep-tips/> (he pae hauora ā-motu whaimana nā te DHB tēnei)

Te hiranga o te whakamārama i ngā āhuatanga ki ngā tamariki – te kōrero me te whakarongo anō ki a rātou

- He huatau pai kei konei: <https://www.kidshealth.org.nz/coping-natural-disaster>

Ngā kōwhiringa Oranga ā-Hinengaro

- a. He māori noa te noho anipā i te wā o te ohotata pēnei i te waipuke me ngā wā whakatahi. He urupare māori noa tēnei ki tētahi āhuetanga tino taumaha. He orange, he whaihua hoki te kōrero ki ētahi atu me te āwhina i ētahi atu.
- b. Ina hiahia koe, tētahi atu rānei i ētahi atu tautoko:
 - a. waea atu ki tō tākuta, tō tākuta pō, ki Healthline rānei i runga i te 0800 611 116
 - b. waea utu kore, pātuhi rānei ki 1737 e kōrero ai koe ki tētahi kaiārahi matatau
 - c. i te wā o te ohotata waea ki 111

Te whakarauiri i muri ake o te waipuke

He mea nui te horoi me te whakamaroke i tō whare, ngā mea katoa o roto hoki. Tērā pea he parakaingaki me ētahi atu para mōrearea kei roto i te waipuke, ka tāhawahawa pea i tō kāinga.

- Mēnā i pā kinotia tō ine haurehu e te wai, para rānei, whakapā atu ki tō kaiwhakarato haurehu.
- Me haumarū te mahi i te wā e whakarauiri ana i muri i te waipuke mā te mau kākahu ārai me te āta horoi i ō ringa i muri i te whakarauiri, i mua hoki i te raweke kai.
- Āraitia atu ngā tamariki me ngā mōkaikai mai i ngā wāhi waipuke kia mā rā anō, otirā kia haumarū.
- Whakaahuatia, rīpenetia te tūkinō, me ngā mea e tika ana kia tangohia i mua o te tīmata ki te whakarauiri, mō ngā take inihua.
- Me wawe te whakarauiri, te miti me te whakamaroke i te wai. Tangohia ngā mea mākū katoa ka taea te nuku – ngā whārikiriki, ngā tūru, ngā moenga, ngā kākahu, arā atu, ā, ka waiho ki waho maroke ai i te wā e paki ana.
- Whiua atu ngā kai katoa, te wai inu kua pā atu ki te waipuke, tae atu ki ngā mea kei roto puoto.
- Kaua e kai i ngā huawhenua mēnā i waipuketia te oneone. Whakarauiritia, ka tango hoki ngā para, ka ruiruitia hoki ngā mārā ki te rāima.